

XXII OLIMPIADA LINGWISTYKI MATEMATYCZNEJ

zawody II etapu (eliminacje okręgowe), 13 I 2024

Na rozwiązanie wszystkich zadań przeznaczone jest 180 minut.

Rozwiązanie każdego zadania należy napisać na osobnej kartce, podpisując ją imieniem i nazwiskiem drukowanymi literami oraz wyraźnie opatrując numerem zadania.

Zad. 1. Poniższy dialog w języku pite* dotyczy wycieczki w góry, na którą jeden z rozmówców pojechał z Inger, Swenem oraz swoim wujkiem, ale bez psa. Osoba, która opowiada, jest właścicielem samochodu, którym wszyscy jechali, a podczas wycieczki spała w namiocie z Inger i Swenem. W nawiasach podajemy inny sposób wyrażenia danej myśli.

1.1. (17 pkt) Przetłumacz na polski wytłuszczone fragmenty dialogu.

– Mån vädtsiv váren.

– Ge dujna vätsij váren? (Gejna dân vädtsse váren?)

– Svenna ja Inger vätsijga mujna. (Mån vädtsiv Ingerijna ja Svennaijna.)

– Mån dija vätsijde? Dijan lä bijjla? (Dija adnebähtet bijjlav?)

– **Mån ja muv eddnu vätsijmen bijjlajn.**

– Dunon lä bijjla? (Dåj adnebähten bijjlav?)

– Munon lä bijjla. (Måj ednen bijjlav.)

– **Gen lä bijjla? Duvne jala suvne lä bijjla? (Dån aná bijjlav jala sån adná bijjlav?)**

– Muvne lä bijjla. (Mån anáv bijjlav.) Muv eddnu vuodja dájna bijjlajna mij lä muvne.

– Svenna ja Inger – sunon lä bijjla? (såj adneba bijjlav?)

– Såj vätsijga muojn. (Måj vätsijmen suojn.) Mija vätsijme bijjlajn.

– Bena aj vätsij dijajn?

– **Bena ittjij vátse mijajn.**

– Gunne dân urij?

– Mån urriv dej gådijn gunne Svenna ja Inger lijgah.

1.2. (11 pkt) Przetłumacz na pite zdania a–c. W przypadku zdania c podaj wszystkie możliwe tłumaczenia i wyjaśnij, które kiedy jest właściwe.

a) Mam psa.

b) Pies pojechał z tobą.

c) Pojechali z nimi.

Inger przekazała swojej przyjaciółce pewną wiadomość. Przyjaciółka ta opowiada Inger, jak ta wiadomość krążyła pomiędzy pięcioma grupami osób: nią, Inger, Swenem, rodzicami Swena oraz trójką kolegów Swena.

Dån hulle munje. Dån ittje hálå sijaj. Mån ittjiv hálå sunje. Mån hulliv sunnoj. Såj hullen sijaj.

Såj ittjin hálå sunnoj. Sija ittjin hálå dunje. Sija hullen sunje. Sån ittjij hálå munnoj.

1.3. (4 pkt) Czy wiadomość dotarła do Swena? Jeśli tak – jaką drogą? (Kto komu po kolei ją przekazywał od Inger do Swena?)

1.4. (2 pkt) Czy Swen przyznał się Inger i jej przyjaciółce, że otrzymał wiadomość? Z którego zdania to wynika?

* z grupy lapońskiej języków ugrofińskich, używany w 2014 roku przez ok. 30 mieszkańców Szwecji.

Zad. 2. (36 pkt) W kolejnych kolumnach poniżej podane są słowa języka kaingang*, ich wymowa zapisana międzynarodowym alfabetem fonetycznym oraz polskie tłumaczenia. Niektóre z poniższych słów pisze się według ortografii języka kaingang ze spacjami, ale na potrzeby tego zadania zapisaliśmy je łącznie.

gugóg	[ŋgugɔg]	zachmurzone
sikra	[çikra]	filizanka, kubek
nĩger	[nĩŋger]	wzdychać
katỹ	[katã]	po drugiej stronie ognia
nhynnhyn	[ɲɲɔdɲɔd]	gasić ogień
tỹtá	[tãntã]	kobięcy
fegỹv	[fɛgɲãw]	rozzłoszczony
jamré	[jabɾɛ]	zięć, kuzyn mężczyzny
kó'ër	[kɔʔẽr]	rodzaj małego aloesu
kikrov	[kikrow]	poprawny, pasujący
hẽnke	[hẽndke]	wychodzić, uciekać
rẽkẽnh	[rẽŋkẽn]	być późno
(1)	[kagɲrẽr]	klejący
(2)	[mãɲã]	smalec
(3)	[ɲẽŋgke]	dmuchać
(4)	[çãmpe]	kapelusz

(5)	[prud]	czyścić, sprzątać
vym	(6)	otwierać, podnosić pokrywkę
ninsu	(7)	królik, zając
sītýtũ'hekã	(8)	dojrzewanie
kinhunke	(9)	całować
kinãnhke	(10)	wkładać
fějãg	(11)	przyćmiewać
pěgsĩ	(12)	tak sobie, średnio
vógvãm	(13)	przepełnić

Podaj formy (1)–(13). Objasnij, jak ustaliłxś wymowę (11)–(13).

* z rodziny makro-że, używany przez ok. 18 tys. ludzi w południowej Brazylii.

[ɛ] oraz [ɔ] to polskie samogłoski „e” i „o”,

[e], [o] oraz [ʌ] to odpowiedniki polskich „e”, „o”, „a” wymawianych z nieco wyżej położonym językiem,

[ɻ] jest samogłoską podobną do polskiego „y”,

[ɲ] oznacza polskie „ń”,

[ŋ] oznacza *n* tylnojęzykowe, takie jak zapisywane dwuznakiem „ng” w angielskim ‘sing’,

[ʃ] to dźwięk pomiędzy polskimi „dź” i miękkim „d” występującym np. w słowie ‘diadem’,

[ɸ] oznacza głoskę dwuwargową podobną do polskiego „f”,

[w] to polskie „ł”,

[ç] to dźwięk pomiędzy polskimi „ś” i miękkim „ch” występującym w słowie ‘chirurg’,

[h] to głoska krtaniowa, jak angielskie „h”,

[ʔ] to krtaniowa spółgłoska zwarto-wybuchowa,

pozostałe litery można czytać po polsku.

Tylda (znak ~) oznacza nosową wymowę danej głoski.

Zad. 3.1. (12 pkt) Dopasuj zdania w języku phuthi* do ich tłumaczeń.

1. ulet'i lebat'adi bak ^h e k'ufik'ela at'ek'wa	A. Jestem chora.
2. k'utsh'i ut'euvune uloga k'ulima	B. Gdzie wasze jedzenie?
3. lik'ekhi lidla	C. Wiem, że nie jest łatwo znaleźć pracę.
4. gijagola	D. Została z rodzicami, dopóki nie wyszła za mąż.
5. ulup ^h ele	E. Siedzę tu, w domu.
6. mina gijasebet'a t'ε dze gisebet'a	F. Żeby zebrać plony, musisz orać pole.
7. sifuna lisithuse gemisebet'i	G. Tu wyszłam za męża.
8. mina musebet'i wami k'utifala ek ^h aja lak ^h a	H. Gdzie zbieracie drewno?
9. git'ilale ek ^h aja lak ^h a	I. Jesteśmy biedni, nie mamy pracy.
10. sit'ilale dze	J. Podczas orki orzemy pole.
11. gijalak'ola emasimini mb ^h a elimeni lesi asifak'uli k'uba budla abuk ^h o masimini	K. Bo zostałeś tu, w domu, bez pracy.
12. abat'atf ^h ot'i iyuni k'anjk'ek'ε le gok'u basidzwa k'uphek'a budla babo	L. Jesteś stara.
13. gijat'i k'utsh'i k'una lemisebet'i legafumanek'i k'abuf ^h ati	M. Urodziła się tu, w Makoloane.
14. sifak'uli emasimini abudla buk'ona t'emb ^h a elimeni lesi ak ^h otho lek'ona lesijiet'ak'ε ek ^h aja lak ^h a	N. Siedzimy tam.
15. ek ^h ethu k'ukona k'amak'olwani lak ^h a	O. To moja babcia, tam, w swoim domu.
16. gunjk'ek'ε wami elikhajeni lak'adze	P. Plevię w polu, ale w tym roku nie plewimy, bo nie ma zasiewu w polu.
17. gat'ek'wa lak ^h a	Q. Plevimy w polu, o ile jest zasiew, ale w tym roku nie ma niczego, co uprawiamy tutaj, w domu.
18. ut'alwa walak ^h a k'amak'olwani	R. Moja praca to siedzieć tu, w domu.
19. jena ut'ekelwe k ^h ejip thawon legunjk'ek'ε wak ^h o	S. Ona wyszła za męża w Kapsztadzie (ang. Cape Town), twoja babcia.
20. sisotf'ek'ije asina misebet'i	T. Gotujemy na otwartym ogniu.
21. lak ^h a ek ^h aja lip ^h ila gani lidla ini	U. Tu, w domu, jak żyjecie? Co jecie?
22. k'uba uleti lak ^h a ek ^h aja awusebet'i	V. Chcemy, żebyście nam pomogli z pracą.
23. genago jak'ulima sijalima	W. Dom jest tu, w Makoloane.
24. t'iyuni let'i lit'iladza k'ekhi	X. Nie wzięli drewna od babci i teraz nie mogą ugotować jedzenia.
25. sip ^h ek'ep ^h asi	Y. Ja pracuję, ale pracuję tam.

3.2. (18 pkt) Przetłumacz, podając wszystkie różniące się gramatycznie możliwości:

a) lifak'uli elimeni lesi genago jak'ulima	c) k'utsh'i gijalima giloga k'ulak'uli
b) ut'ilale ek ^h aja lak ^h a k'uba awofuna k'usebet'i	d) balup ^h ele t'ε abagola

* z grupy bantu (jak np. suahili, ruanda, tonga, szona, xhosa czy zulu), używany przez kilkadziesiąt tysięcy ludzi w RPA i Lesotho.

XXII OLIMPIADA LINGWISTYKI MATEMATYCZNEJ

ELIMINACJE SZKOLNE – odpowiedzi i schemat oceniania

1.1. Ja i mój wujek pojechaliśmy samochodem. 4 pkt.

Kto ma samochód? Ty masz samochód czy on ma samochód? 9 pkt.

Pies nie pojechał z nami. 4 pkt.

1.2. Muvne lä bena. ALBO Mån anáv benav. 2 pkt.

Bena vätsij dujna. 2 pkt.

Sáj (= *dwie osoby*) / sija (= *więcej niż dwie osoby*)

vätsij suojn (= *z dwiema osobami*) / sijajn (= *z więcej niż dwiema osobami*).

2 · 2 pkt + 3 pkt za wyjaśnienie

1.3. Inger → przyjaciółka → rodzice → koledzy → Sven. 4 pkt.

1.4. Nie – ostatnie zdanie. 2 pkt.

2. 1. kagrēr

2. mýnhỹ

3. nhēgke

4. sāpe

5. prun

6. [wɪrb]

7. [ndidɕu]

8. [č̣ĩntʌntũʔhekã]

9. [kijudke]

10. [kidnãŋke]

11. [f̣ɛŋjãŋ]

12. [p̣ɛŋč̣ĩ]

13. [wɔgŋwãm]

13 · 2 pkt.

Uzasadnienie wymowy (11)–(13):

ã, ě, ĭ, ó wymawia się jako odpowiednio [ã ě ĭ ɔ];

f, j, p, s, v wymawia się jako odpowiednio [f j p ç w], przy czym poza spółgłoskami bezdźwięcznymi zwartymi ([p t k]) ulegają one nazalizacji (unosowieniu) w sąsiedztwie samogłosek nosowych;

g, m, n wymawia się nosowo (jako odpowiednio [ŋ m n]), jeśli stoją one na końcu słowa poprzedzone głóską nosową lub między dwiema głóskami nosowymi, a jeśli są pomiędzy głóską ustną a nosową, wymowa to [gŋ bm dn].

10 pkt.

- 3.1.** 1.D
2.F
3.B
4.A
5.L
6.Y
7.V
8.R
9.E
10.N
11.P
12.X
13.C
14.Q
15.W
16.O
17.G
18.M
19.S
20.I
21.U
22.K
23.J
24.H
25.T

Za n poprawnych przyporządkowań $\binom{n-1}{2}$ pkt.

- 3.2.** a) Plewicie w tym roku podczas orki. 4 pkt.
b) 1. Siedzisz tu, w domu, bo nie chcesz pracować. 2. Siedzi tu, w domu, bo nie chce pracować.
4 pkt + 2 pkt.
c) Żebym orała, muszę plewić. 4 pkt.
d) Są starzy, ale nie są chorzy. 4 pkt.